

EBH/168/2016

Év

2016

Védett tulajdonság:

Nemi identitás

Diszkrimináció területe

Foglalkoztatás

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést részben megállapító döntés

A hatóság eljárását kezdeményező kérelmező transznemű nő, aki nem vett még részt nemi helyreállító beavatkozásokon és nyilvántartott nemének megváltoztatását sem kérelmezte, azonban körülbelül hat éve nőként éli az életét, ennek megfelelően öltözködik, illetve viselkedik. A kérelmező 2015. július 27-én eladó munkakörre jelentkezett a bepanaszolt cég üzletébe. A kérelmező az alagsorban adta át önéletrajzát az üzlet egyik alkalmazottjának, aki azt mondta az ott jelen lévő munkatársainak, hogy „szóljatok .....-nek” és a kérelmező önéletrajzát felvitte az emeletre. Ezt követően az alkalmazott felkísérte a kérelmezőt az általa üzletvezetőnek vélt személyhez, aki miután végigfutotta a kérelmező önéletrajzát, közölte vele, hogy a boltba nem férfi, hanem női eladót keresnek. A kérelmező megpróbálta elmagyarázni az üzletvezetőnek, hogy ő nem férfi, ekkor azonban az üzletvezető a kezével az arcára csapott és kinevette őt. Miután a kérelmező megköszönte az őszinteségét, az üzletvezető legyintett és köszönés nélkül elsétált a kérelmező mellől. A kérelem szerint az üzletvezetőnek vélt személlyel a kérelmező négy szemközt beszélgetett, így a kérelmező nem tudott tanúkat megnevezni, akik a kérelemben előadott beszélgetést hallhatták.

A kérelmező álláspontja szerint az üzletvezető azért volt vele szemben elutasító, mert a kérelmező megjelenését, külsejét, hanghordozását nem tartotta kongruensnek férfi nevével. „Amint azt is diszkrepanciaként érzékelte, hogy azt mondtam az elutasító mondatára: én nő vagyok”. A kérelmező álláspontja szerint a bepanaszolt cég azzal, hogy eladó munkakörben nem foglalkoztatta, nemi identitása miatt megsértette vele szemben az egyenlő bánásmód követelményét. A kérelmező álláspontja szerint a bepanaszolt gazdasági társaság nemi identitásával összefüggésben vele szemben a zaklatás tényállását is megvalósította azzal, hogy a munkakörrel kapcsolatos beszélgetés során az üzletvezető az arcára csapott, kinevette őt, majd köszönés nélkül elsétált mellőle.

A kérelmező nemi identitását (transznemű státuszát) jelölte meg védett tulajdonságaként, melynek megfelelő valószínűsítéséhez elegendő arra vonatkozóan nyilatkozatot tenni, így azt - a kérelmező nyilatkozata alapján - a hatóság megfelelően valószínűsítettnek tekintette. Ezen túlmenően a hatóság figyelemmel volt arra is, hogy a kérelmező a személyi igazolványán található adatok szerint férfi, így a kérelmező férfi nemhez tartozását is védett tulajdonságként értékelte.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) 19. §-ában foglalt speciális, osztott bizonyítási szabályokra tekintettel a hatóság osztotta a kérelmező képviseletében eljáró egyesület azzal kapcsolatos érvelését, hogy a kérelmező terhére nem eshet, ha az eljárás alá vont cég nem vette át az eljárás megindításáról szóló értesítéseket, illetve az ügyben tartott két tárgyalásra szóló idéző végzéseket. Előzőekre figyelemmel a hatóságnak a kérelmező által előadottak, illetve a rendelkezésre álló iratok alapján kellett tárgyi ügyben a tényállást megállapítania és érdemi döntést hoznia. A hatóság határozatában rámutatott, hogy az ügyben a tényállást a kérelmező által előadottakra alapította, azaz a tények tekintetében a kérelmező által előadottakat fogadta el, ugyanakkor a közvetlen hátrányos megkülönböztetés és a zaklatás körében is vizsgálnia kellett, hogy a hátrányos megkülönböztetés e két formájának a törvény által előírt tényállási elemei maradéktalanul megvalósultak-e, mert csak ebben az esetben állapítható meg, hogy a kérelmezővel szemben az eljárás alá vont cég megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

A közvetlen hátrányos megkülönböztetés vizsgálata

Döntésének meghozatala során a hatóság figyelemmel volt a hatóság ügyintézőinek a tárgyaláson szerzett személyes benyomására, illetve percepciójára, mely szerint a kérelmező megjelenése, gesztusai, viselkedése, hajviselete, öltözködése, hanghordozása és beszédmódja alapján nőként jelenik meg a külső szemlélő számára, így életszerűnek tartotta, hogy az alagsorban tartózkodó alkalmazott a kérelmezőt nőként érzékelt. Hasonlóképp, az önéletrajzát átvevő alkalmazott számára is csupán a kérelmező - önéletrajzán feltüntetett - nevének megpillantása után derült ki, hogy a kérelmező férfi. A hatóság ezért elfogadta a kérelmező képviselőjének azzal kapcsolatos érvelését, hogy a kérelmező neve és külső megjelenése, gesztusai, hanghordozása között fennálló disszonancia, vagyis a kérelmező nemi identitása volt az oka a kérelmező elutasításának. A hatóság ugyanakkor figyelemmel volt arra a tényre is, hogy a kérelmező a személyi azonosító iratai szerint a férfi nemhez tartozik, a hatóság ügyintézői erről a kérelmező személyes meghallgatásán, személyi igazolványa adatainak rögzítésekor kétséget kizáróan meggyőződtek. Az eljárás alá vont alkalmazottjának az a kijelentése, miszerint nem férfiakat keresnek, hanem eladónőket, egyértelműen arra utal, hogy az eljárás alá vont a jelentkezők kiválasztásánál a férfiakat az alkalmazásból ki kívánta zárni. Az eljárásban az eljárás alá vont gazdasági társaság nem tett nyilatkozatot, így a fent hivatkozott védett tulajdonságokon alapuló megkülönböztetésnek a munka jellege vagy természete alapján indokát nem tudta adni, sem pedig ezzel kapcsolatban bizonyítani, hogy a megkülönböztetés arányos lett volna.

A hatóság figyelembe vette azt is, hogy az eljárás alá vont cég még 2015 augusztusában is eladókat keresett, amiből arra lehet következtetni, hogy a kérelmezőt fent hivatkozott védett tulajdonságai miatt, nem pedig azért utasította el, mert a munkakör betöltésére alkalmasabb jelöltet talált. Erre lehet következtetni abból is, hogy a kérelmező nevének észrevételezését követően az alkalmazott az önéletrajzát nem tekintette át és a munkakör betöltésével kapcsolatos, szakmai kérdéseket sem tett fel.

A hatóság eljárásában arra a meggyőződésre jutott, hogy a kérelmező nemi identitásával, ugyanakkor férfi nemhez tartozásával összefüggésben szenvedte el az általa megjelölt sérelmet. Az eljárás során nem volt kimutatható, hogy a kérelmezőt ért megkülönböztetés a munka jellege vagy természete alapján indokolt vagy arányos lett volna, ezért a hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont a kérelmezővel szemben többes diszkriminációt (*multiple discrimination*) alkalmazott. Az eljárás alá vont cég azzal, hogy eladó munkakörben nem foglalkoztatta, nemi identitása és férfi nemhez tartozása miatt a kérelmezővel szemben közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg, ezért a hatóság megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását. A hatóság elrendelte továbbá a jogerős és végrehajtható - az eljárás alá vont adatainak kivételével anonimizált - határozatának nyilvános közzétételét 30 napra a hatóság www.egyenlobanasmod.hu internetes oldalán.

A szankció kiszabása során a hatóság tekintettel volt az eset összes körülményére, valamint mérlegelte az egyéni szempontokat. Figyelembe vette, hogy a kérelem csak részben volt megalapozott, illetve azt, hogy a kérelmezőt két védett tulajdonságával kapcsolatban is hátrány érte. A generális, illetve speciális prevenció érdekében eltiltotta az eljárás alá vont céget a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsításától. Tekintettel továbbá arra, hogy az eljárás során az eljárás alá vont céggel történő kapcsolatfelvétel a hatóság számos próbálkozása ellenére sem volt lehetséges, a hatóság a határozat nyilvánosságra hozatalának elrendelését látta leginkább alkalmasnak arra, hogy a bepanaszolt a határozatban foglaltakról biztosan tudomást szerezzen és az kellő visszatartó erőt jelentsen a számára a jövőbeni hasonló jogsértések elkövetésétől.

A zaklatás vizsgálata

A kérelmező kérelmében az eljárás alá vont alkalmazottjának viselkedését panaszolta zaklatásként, aki – miután a kérelmező közölte vele, hogy ő nő – a kérelmezőt kinevette, az arcára (homlokára) csapott, majd elsétált mellőle. Az eljárásban tényként volt megállapítható, hogy a panaszolt magatartás tanúsítása alatt a kérelmezőn és a vele beszélő alkalmazotton túl más személy nem volt jelen. Arra a körülményre, hogy a kérelmező és az alkalmazott kettesben voltak a szóban forgó beszélgetés alatt, az eredeti kérelem, a kérelmező képviselőjének a hatóság hiánypótlási felhívására, valamint tárgyaláson tett nyilatkozata, illetve a kérelmező személyes meghallgatása során tett nyilatkozata egymással egybehangzó módon utaltak.

Fentiekkel kapcsolatban a hatóság határozatában rámutatott arra, hogy az Ebktv. 10. § (1) bekezdése által szabályozott zaklatásnak tényállási eleme, hogy az azt elszenvedő személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet alakuljon ki. Abban az esetben tehát, ha ilyen környezet az adott személy körül, illetve vele szemben nem alakul ki, nem állapítható meg zaklatás, hiszen annak törvényi tényállási elemei maradéktalanul nem valósultak meg. A hatóság döntésének meghozatala során alapul vett tényállás szerint, az alkalmazott kérelmezővel szemben tett kijelentését mások nem hallották, tehát nem volt tanúja annak, hogy mi történt a kérelmező és az alkalmazott között. A hatóság álláspontja szerint a kérelmező azon nyilatkozatából, miszerint a közeli pénztárban ülő munkatársak több alkalommal is a kérelmező és az alkalmazott felé néztek, miközben a beszélgetés folyt, nem lehet arra következtetni, hogy a beszélgetés tartalmáról, illetve a kérelem tárgyát képező események megtörténtéről ezek a személyek tudomást szereztek. A hatóság álláspontja szerint életszerűnek tekinthető, hogy amikor olyan személy jelenik meg egy adott munkahelyen vagy jelen esetben, egy üzletben, akit az ott dolgozó alkalmazottak addig nem láttak, pusztán kíváncsiságból ránéznek, illetve több alkalommal is felé néznek. Ezen túlmenően, maga a kérelmező sem állította, hogy a szóban forgó pénztárosok hallották vagy érzékelték az eseményeket csupán annyit említett, hogy több alkalommal is odanéztek. A hatóság hiánypótlási felhívására adott válaszában kérelmező maga is úgy fogalmazott: „nem tudom, hogy a pénztárnál álló egy-két alkalmazott mit hallott a beszélgetésünkből”.

Tekintettel arra, hogy az eljárás során nem volt megállapítható a kérelmező körül megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakulása, az Ebktv. 10. § (1) bekezdésében foglalt zaklatás egyik lényeges tényállási elemének hiánya miatt a hatóság a kérelmező zaklatással kapcsolatban előterjesztett kérelmét elutasította.

(2016. augusztusi döntés)